

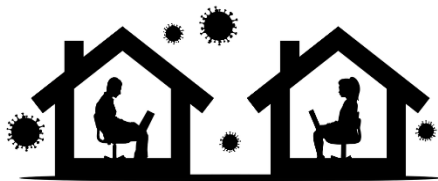
New Normal vs Old Normal

และพลวัตการปรับเปลี่ยนที่ยืดทางสายกลางเป็นสรณะ

เมษายน 2021 ● Knowledge Management ●

ศศ.ดร.วสินท อนุศาสนิตติสาร ที่ปรึกษา TRIS Digital Academy

วิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาเพราะผลกระทบจากการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขได้กลายเป็นสร้างปัญหาอีกด้านหนึ่งคือเศรษฐกิจ และที่สำคัญคือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโควิด-19 ในช่วงต้นถือว่ามีน้อยมาก ดังนั้นการศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบจากโควิดน่าจะมีประโยชน์ในภายภาคหน้า เมื่อเรา (หมายถึงประเทศไทย หรือกลุ่มประเทศอาเซียน หรือทั้งโลก) อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาในลักษณะนี้อีก จะเห็นได้ว่าแม้กระทั่ง WHO ก็ดำเนินการผิดพลาด (ความเห็นส่วนตัวผู้เขียน) ในช่วงแรก ม.ค.- มี.ค. WHO ไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะระงับการเดินทางระหว่างประเทศ ซึ่งต่อมาก็พัฒนามาเป็นการกักกันเพื่อควบคุมโรค 14 วันสำหรับผู้เดินทางมายังประเทศไทย และหลายประเทศก็ใช้แนวทางนี้เช่นกัน ซึ่งผลที่ได้ก็จะพบว่าจะมีผู้ติดเชื้อที่มาจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งจะพบว่าการกักตัว 14 วันมีประสิทธิภาพสูงเพราะจะมีกรณีการติดเชื้อจากผู้ผ่านการกักกันโรค 14 วันน้อยมาก จะเห็นได้ว่าเรามีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับโควิดมากมายนับตั้งแต่ต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบัน มาตรการต่างๆ ที่ได้ถูกนำมาใช้มักจะถูกอ้างถึงในรูปแบบของ New Normal อาทิ การทำงานที่บ้าน (WFH) การปิดร้านอาหารและธุรกิจบริการ การใส่หน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ โดยส่วนใหญ่จะมีกจะตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าสุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญ (Priority) หากสามารถควบคุมประเด็นด้านสุขภาพได้ การผ่อนคลายเป็นมาตรการต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ว่าด้วยการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งการทำงานและการสนทนากการ เกิดขึ้นเมื่อประเทศไทยสามารถควบคุมการติดเชื้อในประเทศได้ (ไม่มีการติดเชื้อรายวันระยะหนึ่ง) ซึ่งเราพบว่าการควบคุมโควิด-19 นั้นแลกมากับความเสียหายทาง

เศรษฐกิจอย่างรุนแรง โดยละไว้ในฐานที่เข้าใจว่าเมื่อมีปัญหาเศรษฐกิจที่รุนแรงจะมีปัญหากระทบทางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในช่วงไตรมาสที่สามของปี 2563 นั้นเรามีความเชื่อในประเทศไทยประสบความสำเร็จในการควบคุมโควิด-19 และสارعวนในการเยียวยาผู้เดือดร้อนในแบบต่างๆ และมีความเชื่อว่ามีมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้มีส่วนช่วยในความสำเร็จดังกล่าว ในมุมมองของผู้เขียนพบว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จประเด็นหนึ่งคือความร่วมมือของประชาชนในทุกกระดับในมาตรการต่างๆ ของรัฐ แม้ว่าบางมาตรการจะสร้างความลำบากในการใช้ชีวิตซึ่งผู้เขียนขอตั้งเป็นสมมติฐานอันหนึ่งว่าหากประเทศไทยมีภัยร่วมกันรัฐจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนส่วนมาก สิ่งที่หายไป (และเป็นส่วนของข้อเสนอ) คือการประเมินมาตรการและสมมติฐานต่างๆ อย่างรวดเร็ว

ยกตัวอย่างเช่น การใส่หน้ากากอนามัยในที่สาธารณะและการล้างมือ ถ้าพิจารณาโดยผิวเผินผ่านประสบการณ์และการอ่านบทความ พบว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและมีผลกระทบเชิงลบต่อเศรษฐกิจต่ำ การปิดร้านอาหารในส่วนที่นั่งรับประทาน (หรือกำหนดเวลาให้จำกัด) ทั้งๆ ที่ยังไม่มียุทธศาสตร์เชิงประจักษ์ว่าการรับประทานอาหารในร้านอาหารได้เกิดเป็นคลัสเตอร์ขึ้น ยกเว้นร้านอาหารที่มีรูปแบบบันเทิง (ดื่มสุรา) การทำงานที่บ้านของภาคเอกชนที่สร้างปัญหากับธุรกิจโดยรอบในบริเวณพื้นที่สำนักงาน และเมื่อเทียบกับการเปิดสำนักงานโดยอาจจะเทียบเคียงกับธนาคารสาขาที่เปิดให้บริการว่ามีการติดเชื้อมาน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้ระบบไทยชนะและหมอชนะ ในขณะที่ความรู้ในด้านการให้กา

รักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องดีขึ้นมากหากดูจำนวน ผู้เสียชีวิตต่อจำนวนผู้ติดเชื้อในการระบาดระลอกใหม่

ดังนั้นสิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งที่ขาดไปคือการประเมิน ประสิทธิภาพและผลกระทบของมาตรการต่างๆ ที่ ประเทศไทยได้ดำเนินการในช่วงไตรมาส 2 และ 3 เพื่อ จะออกแบบมาตรการใหม่ที่มีความเหมาะสมกับ สภาวะการณ์และความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้โดยตรง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับต่างประเทศ การ ตั้งคำถามต่างๆ เช่น ทำไมประชาชนส่วนใหญ่จึงให้ ความร่วมมือในมาตรการต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนได้สอบถาม จากบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อนๆ ส่วนใหญ่ (เกือบทั้งหมด) บอกว่าคนไทยกลัวตายจึง ให้ความร่วมมืออย่างดี การที่ประเทศไทยต้องกู้เงินใน ระดับที่เต็มเปดานของ พรบ. วินัยการเงินการคลัง ของรัฐ เพื่อมาเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและกระตุ้น เศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของผลกระทบ จากการแพร่ระบาดโควิด19 รวมทั้งการที่ผลกระทบมี ความรุนแรงทางเศรษฐกิจก็อาจจะมีผลต่อความ ร่วมมือของประชาชนได้ในที่สุด คำถามที่ว่าร้านอาหาร (ที่ไม่มีเหล้าขาย) เป็นแหล่งติดโควิดใช่หรือไม่ ผู้เขียน มักได้ยินเรื่องการทำความสะอาดร้านและปิดร้าน ชั่วคราวเพราะมีผู้ติดเชื้อเข้าไปใช้บริการ ไม่เคยได้ข่าว ว่าร้านอาหารเป็นคลัสเตอร์ ซึ่งมาตรการในการรับมือ การระบาดระลอกใหม่ภาครัฐก็มีได้สั่งให้งดการ ให้บริการในร้านอาหารแต่มีการกำหนดเวลา

จากข้อความทั้งหมดที่ผ่านมาผู้เขียนไม่ได้มีเจตนา ตำหนิรัฐบาล แต่จะต้องการที่จะเสนอข้อสังเกตในการ แก้ไขปัญหาที่ใหญ่ซับซ้อนหลากหลายมิติและเรายังมี ความรู้ที่เกี่ยวข้องจำกัด (ปัญหาหลายเสพติดไม่จัดอยู่ใน ลักษณะที่กล่าวมา) จำเป็นที่จะต้องเสริมกลไกการ พัฒนาความรู้ทั้งจากภาคปฏิบัติและการแลกเปลี่ยน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในมาตรการต่างๆ จากความรู้ และข้อมูล การปรับปรุงมาตรการควรมีอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลในกรณีโควิดระหว่างด้าน สุขภาพและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การหยุดกิจกรรม

ทางเศรษฐกิจอาจจะมากเกินไปหากเทียบกับการมี ระบบติดตามการเดินทางของประชาชนเพื่อให้ สอบสวนหาผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว นำมาสู่ประเด็น หลักของบทความนี้คือ ความพยายามที่จะกลับไปสู่ Old Normal จะดีกว่าการเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตแบบ New Normal การนำกระบวนการจัดการความรู้ควบคู่กับ การมีส่วนร่วม จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่เป็นกลางต่อผลกระทบจากมิติของปัญหาต่างๆ ได้ดี ยกตัวอย่างเช่น ในการระบาดรอบใหม่ที่รัฐสั่งให้ปิด ร้านอาหารภายในเวลา 21:00 น. ซึ่งไม่มีใครรู้ว่า 21:00 มาอย่างไร ผ่านการวิเคราะห์แบบไหนมาบ้าง ถ้าปิด 22:00 จะเพิ่มจำนวนผู้ติดเชื้อเท่าไร ทำไมไม่ปิด 20:00 หรือสั่งปิดเพราะกลัวลุมหัวดื่มเหล้ากัน ทำไม ไม่สั่งหยุดการขายสุราแทน หรือปิดร้านอาหารแต่เปิด ร้านอาหารเย็นได้ใหม่เพราะบริเวณที่นั่งทานมันโล่ง (ฟุตบอล) การได้แลกเปลี่ยนความเห็นของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องจะทำให้มาตรการมีผลกระทบอย่างเหมาะสม ในกรณีของโควิด19 คงเป็นการหาจุดเหมาะสม (ทาง สายกลาง) ระหว่างสุขภาพกับเศรษฐกิจ เป็นต้น ความรู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนด มาตรการ หากไม่มีความรู้ก็ต้องแสวงหาตั้งแต่การ รวบรวมข้อมูลเลย การโน้มเอียงสู่มิติต่างๆ ก็จะมี ขึ้นอยู่กับความรู้ในมิตินั้นๆ และปัญหาที่เกิดขึ้น ควบคู่ กับการติดตามและประเมินความสำเร็จของมาตรการ ก็จะเป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ใหม่ด้วย เช่นกัน คงเป็นไปไม่ได้ที่เราจะแก้ไขวิกฤตที่ยังไม่เคย เจอได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแต่เราต้องประเมิน สถานการณ์อย่างเป็นระบบมีเหตุและผล ตลอดจน การยอมรับความเสี่ยงในบางประเด็น มากกว่าการลด ความเสี่ยงที่อาจจะนำไปสู่มาตรการที่ สุดโต่ง การยอมรับความเสี่ยงเปรียบเสมือนการขับรถในช่วง กลางถนนที่คาดเดายากและไม่เคยชินที่ต้องใช้ความ ระมัดระวัง ไม่ประมาท สายตามองเส้นทางตลอดเวลา จะได้ไม่ตกถนนหรือชนกับรถที่สวนมา รวมถึงไม่ พุดคุยกับคนที่โดยสารมาด้วย หรือจะยิ่งดีหากได้คนที่ นั่งข้างคนขับช่วยมองถนนอีกแรงหนึ่ง โดยสรุปการ แก้ไขวิกฤตที่ไม่เคยปรากฏ จำเป็นที่จะต้องมีกลไกการ พัฒนาความรู้ในมิติที่เกี่ยวข้องและมีพลวัตในการ ปรับปรุงเพิ่มเติมความรู้อย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จ อาจจะกลายเป็นความผิดพลาดหากปราศจากการ ประเมินความสำเร็จนั้นอย่างเปิดกว้าง ความผิดพลาด ที่มีการทบทวนย่อมจะเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในที่สุด